

Regio Deal: Hart van Brabant Energieneutraal

20 maart 2018

Aanleiding en motivatie

Hart van Brabant wil zo snel mogelijk een energieneutrale regio worden, uiterlijk in 2050. Hoewel dat jaartal nog ver weg lijkt, zijn de keuzes die we vandaag maken bepalend voor onze energieneutraliteit in 2050. Het zijn keuzes die van grote impact zijn op onze ruimte, onze leefomgeving, op de wijze waarop we onze gebouwen verwarmen en op hoe we ons van A naar B verplaatsen. Bewoners, bedrijven en organisaties van de regio Hart van Brabant steken met elkaar de handen uit de mouwen om de energietransitie te versnellen, en daarmee echt werk te maken van een duurzame wereld én een leefbare regio. De regio werkt daarbij versterkend, het initiatief blijft lokaal. In Hart van Brabant geldt: lokaal wat lokaal kan – regionaal waar meerwaarde mogelijk is.

Eén actie of project is niet genoeg. Onze regio zal uit verschillende vaatjes moeten tappen, over een langere periode. Een reeks van maatregelen, met meerdere uitvoerders, maar voldoende afgestemd op elkaar. Daartoe is door de regionale partners in 2017 een regionale energiestrategie ontwikkeld: de Regionale Energiestrategie Hart van Brabant (RES HvB). Een strategie die in de kern wordt gezien als een programma. Een programma met meerdere actielijnen, die over een langere periode met acties of projecten worden ingekleurd. Rekening houdend met het belang van ruimtelijke inpassing.

Om vaart te maken met de energietransitie is gezamenlijk optrekken een pré. Samen weet en bereik je meer dan alleen. Het bundelen van de krachten op regionaal niveau vergroot niet alleen het regionale kennisniveau, maar ook de daadkracht op lokaal niveau. Gemeenten, waterschappen en bedrijven en andere actoren staan voor vergelijkbare opgaven, wat vraagt om gemeenschappelijke oplossingen. Opgaven en oplossingen die vaak competenties, kennis en kwaliteiten vereisen waarover een individuele partner niet beschikt, maar die wel in de regio gevonden kunnen worden.

Deelnemende partijen in de regionale netwerkorganisatie committeren zich aan het bereiken van de afgesproken doelstellingen. Met de RES HvB als onderlegger en de voorliggende Regio Deal als raamwerk borgen ze de continuïteit van de regionale aanpak. Door zelf het goede voorbeeld te geven, kaders te scheppen, uiteenlopende partners en pilots te linken en lokale partijen te wijzen op verantwoordelijkheden. Gericht op acties voor de korte termijn, met oog voor het energieneutrale doel op de lange termijn.

I Partijen

1. Gemeentelijk Samenwerkingsverband Hart van Brabant, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Jan van Groos.
2. Gemeente Dongen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Bea van Beers.
3. Gemeente Gilze en Rijen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Ariane Zwarts.
4. Gemeente Goirle, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Harry van de Ven.
5. Gemeente Heusden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Mart van der Poel.
6. Gemeente Hilvarenbeek, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Jan van de Wiel.
7. Gemeente Loon op Zand, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Gerard Bruijniks.
8. Gemeente Oisterwijk, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Sjef Verhoeven.
9. Gemeente Tilburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Berend de Vries.
10. Gemeente Waalwijk, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Jan van Groos.
11. Midden Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij voor Energie en Duurzaamheid (MOED), rechtsgeldig vertegenwoordigd door Herman Gels.
12. Enpuls B.V., rechtsgeldig vertegenwoordigd door Henk Visser.
13. Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding N.V., rechtsgeldig vertegenwoordigd door Dr. J.J. Pelle.
14. Hart van Brabant Wind U.A., rechtsgeldig vertegenwoordigd door Jos Römgens.

15.T-Wind, rechtsgeldig vertegenwoordigd door Peter Beijer.

Hierna samen te noemen: “Partijen”.

II Algemene overwegingen

1. Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden is het nodig om het concurrentievermogen van onze economie te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu, de impact op het klimaat, de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen.
2. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om deze omslag naar groene groei mogelijk te maken. Op lokaal, regionaal en nationaal niveau initiëren overheden, bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties volop concrete initiatieven voor vergroening van economie en samenleving.
3. De relatie tussen energie en ruimte is terug. In Nederland willen we steeds meer toe naar een situatie waarin de opgewekte energie op dezelfde plek, in dezelfde stad, in dezelfde regio wordt gebruikt.
4. Op 9 oktober 2017 is het regeerakkoord *Vertrouwen in de toekomst* gepresenteerd. Een regeerakkoord dat vanuit het perspectief van klimaat en energiegebruik zonder meer ambitieus en groener is dan eerdere akkoorden. De regering heeft tot doel een CO₂-reductie van 49% te realiseren in 2030. Rutte III gaat de transitie vormgeven met onder meer het (op termijn) sluiten van kolencentrales, het uitfaseren van gas, de inzet op elektrisch vervoer en het investeren in duurzame wind- en zonne-energie.
5. De Regio Deal is geïnspireerd door de Green Deal aanpak van het Rijk. Green Deals bieden bedrijven, burgers en organisaties een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan groene groei. Initiatieven uit de samenleving staan daarbij aan de basis. Daar waar deze tegen belemmeringen aanlopen die volgens initiatiefnemers kunnen worden aangepakt op rijksniveau, wil het kabinet zich inzetten deze weg te nemen of op te lossen om zo deze initiatieven te faciliteren en te versnellen. In een Green Deal leggen partijen hierover concrete afspraken schriftelijk vast.

III Specifieke overwegingen

1. Op 22 mei 2016 is de Deal Pilots Regionale Energiestrategie ondertekend door de ministeries van Economische Zaken, Infrastructuur en Milieu en Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties, de VNG, UvW en het IPO. Deze deal heeft geresulteerd in het Programma Regionale Energiestrategieën. Met dit programma wilden de dealpartijen ervaring opdoen met een aanpak waarmee in zeven pilotregio's wordt gewerkt aan een regionale energiestrategie.
2. In de zomer van 2016 is de regio Hart van Brabant uitverkozen tot landelijke pilotregio voor de ontwikkeling van een regionale energiestrategie. Deze pilot is in oktober 2017 afgerond en heeft geresulteerd in een door de regio gedragen regionale energiestrategie (RES HvB) met de ondertitel *Energieneutraal in 2050 – vanaf nu*.
3. De RES HvB heeft als insteek lokaal wat *lokaal kan, regionaal bij meerwaarde*. De strategie is gericht op meerwaarde: wat kan regionaal wél wat lokaal niet (goed) lukt? Het verbinden over gemeentegrenzen heen, bij toegevoegde waarde of bij noodzaak. Wat lokaal werkt kan op lokaal niveau geregeld (blijven) worden. Het regionale speelveld biedt voordelen voor kennisdeling, afstemming en opschaling.
4. Met de Regio Deal wordt – in lijn met de RES HvB – een energieneutrale regio geambieerd. De regio is energieneutraal wanneer in de regio jaarlijks evenveel duurzame energie wordt opgewerkt als wordt gebruikt voor alle vormen van energiegebruik. Om deze ambitie te meten wordt een energiemonitor ontwikkeld.
5. Partijen voorzien op de lange termijn een versnelling van de energietransitie. Wanneer regelgeving, maatschappelijke bewustwording en technologische ontwikkeling zich positief ontwikkelen ten opzichte van energietransitie in Hart van Brabant, dan zal er op de lange termijn

jaarlijks meer energie bespaard en duurzaam opgewekt worden. Met dit gegeven wordt rekening gehouden bij het bepalen van de kwantitatieve doelen in Hoofdstuk IV, Artikel:

- Bij het bepalen van de kwantitatieve doelen voor energiebesparing en duurzame opwek, stellen de Partijen voor om te werken met een verduurzamingstempo dat iedere periode van vijf jaar versnelt.
 - Op deze manier is de ambitie van de Regio Deal realistischer dan een gelijkmatige verdeling van de opgave over 33 jaar (2018 tot 2050).
6. De regio Hart van Brabant en de negen individuele gemeenten starten niet vanaf nul. De afgelopen periode zijn veel initiatieven die bijdragen aan een energieneutrale regio in gang gezet. Initiatieven van lokale, regionale en nationale stakeholders. Enkele voorbeelden:
- in september 2013 is door 40 maatschappelijke organisaties het *Energieakkoord voor duurzame energie* (SER Energieakkoord) ondertekend;
 - sinds 2014 maakt de regio via MOED werk van energiebesparing en grootschalige duurzame energievoorziening en -afname. MOED fungeert daarbij als ontwikkelaar en als kennismakelaar;
 - in maart 2015 is het Brabantse Energieakkoord gepresenteerd, nu bekend als de Brabantse Energie Alliantie (BEA) 2.0;
 - op 9 juli 2015 is door een groot aantal partijen de deal Brabantse Stroomversnelling onderstekend;
 - op 9 oktober 2015 is de Deal 'Op weg naar energie neutrale woningen in Hart van Brabant' ondertekend. Hieruit is een brede maatschappelijke vertegenwoordiging ontstaan die t/m eind 2017 allerlei projecten rondom energiebesparing heeft geïnitieerd en uitgevoerd. deze beweging heeft gezorgd voor netwerkvorming, beweging en kennisdeling en voortgang in het proces rondom energiebesparing in de regio. Ondertekend door: Regio Hart van Brabant, negen gemeenten, twaalf energiecoöperaties, Stichting Kien, BOM, Buurkracht (Enexis) en Avans Hogeschool.
 - in september 2016 is de pilot Regionale Energietransitie Hart van Brabant gelanceerd, waarvoor op zowel 20 februari 2017 en 9 oktober 2017 een regiobrede Energietop is georganiseerd;
 - op 30 november 2017 werd de Green Deal Zorg ondertekend door 13 zorginstellingen, 9 Hart van Brabant gemeenten, BOM, OMWB, Stimular en MOED. De deal heeft minder energieverbruik, minder verspilling van voedsel en een forse verkleining van de afvalberg van zorginstellingen tot deal.
7. Stichting MOED geeft samen met ondernemers, onderwijs en overheid invulling aan energiebesparing, collectieve duurzame energieopwekking en circulaire economie in de regio Hart van Brabant. MOED hierbij fungeert als ontwikkelaar en kennismakelaar en vergroot daarmee de haalbaarheid van de regionaal gestelde energie- en klimaatdoelstellingen. MOED maakt graag capaciteit vrij voor de Regio Deal, om daarmee regionale partijen te faciliteren bij het vertalen van ideeën en initiatieven naar concrete projecten op het terrein van energietransitie.
8. Enpuls kijkt op een frisse manier naar de toekomst van energie. Waar liggen de duurzame kansen in de regio, hoe de maatschappij te helpen en hoe de energievoorziening betrouwbaar en betaalbaar te houden? De oplossing bedenkt Enpuls niet alleen. Enpuls brengt robuuste marktpartijen samen met startups, universiteiten en overheden om ideeën te ontwikkelen en in de praktijk te brengen.
9. De BOM ondersteunt initiatieven voor duurzame energieopwekking en energiebesparing. Sinds 2013 met kennis en kapitaal en vanaf 2017 is ook projectontwikkelingscapaciteit beschikbaar. Met als doel de energietransitie in de Provincie Noord Brabant te versnellen.
10. De Partijen zijn zich bewust van het maatschappelijke draagvlak dat is vereist voor het realiseren van een energieneutrale regio. De Partijen hebben de gezamenlijke ambitie om niemand uit te sluiten bij de uitvoering van de Regio Deal. Iedere burger, bedrijf of organisatie kan meedoen en zo een bijdrage leveren aan een energieneutraler Hart van Brabant.

IV Komen overeen

Artikel 1 – Ambitie

- a. Partijen hebben de gezamenlijke ambitie om de regio Hart van Brabant (uiterlijk) in 2050 energieneutraal te laten zijn.
- b. Partijen hebben de gezamenlijke ambitie om waar mogelijk energie te besparen en energieopwekking uit duurzame vormen te maximaliseren tot de ambitie van regionale energieneutraliteit is bereikt.
- c. Deze Regio Deal vormt een concrete uitwerking van de RES HvB. In deze Regio Deal staan afspraken over hoe de Partijen de komende jaren willen samenwerken. De Partijen hebben de gezamenlijke ambitie om de Regio Deal ieder jaar te herijken, totdat de ambitie van energieneutrale regio wordt bereikt.
- d. Voor regionale en gemeente-overstijgende kennisdeling op dit thema wordt aangesloten bij de bestaande structuren voor samenwerking, zoals de ambtelijke 'Samenwerkdag' van de Regio Hart van Brabant.
- e. Een belangrijk uitgangspunt voor Hart van Brabant is het lokaal herinvesteren van opbrengsten uit duurzame vormen van (grootschalige) energieopwekking. Deze vormen hebben impact op buurten en landschappen. Omwonenden kunnen hinder ervaren van deze verandering(en). Daarom is het wel zo eerlijk om de opbrengsten van de duurzame energieproductie lokaal onder elkaar te verdelen. Hart van Brabant stelt sociale randvoorwaarden aan grootschalige opwek, in die zin dat ten minste 25% van de opbrengsten ten goede moet komen aan de omgeving. Opbrengsten die bijvoorbeeld kunnen worden ingezet voor de transitie naar een energieneutrale regio.

Artikel 2 – Doelen

- a. Partijen streven naar 0,1625 PJ energiebesparing in de regio Hart van Brabant per jaar (t.o.v. het nuljaar 2018) voor de periode 2018-2022. Het streven is om het besparingstempo iedere vijf jaar op te hogen, met uiteindelijk 0,5 PJ energiebesparing per jaar in de laatste periode.
- b. Partijen streven naar 0,14 PJ aan extra productiecapaciteit hernieuwbare energie in de regio Hart van Brabant per jaar (t.o.v. het nuljaar 2018) voor de periode 2018-2022. Het streven is om het groeitempo iedere vijf jaar op te hogen, met uiteindelijk 1,675 PJ duurzame energieopwekking per jaar in de laatste periode.
- c. Partijen streven naar de continue instandhouding van een toekomstbestendige organisatiestructuur, die blijft functioneren totdat de ambitie van energieneutrale regio is gerealiseerd. De organisatiestructuur wordt beschreven in Artikel 3 en Artikel 4.
- d. Partijen streven naar het verwezenlijken van een optimaal regionaal ecosysteem. Een ecosysteem dat ten goede komt aan de versnelling van de energietransitie. Waarin kennis wordt gedeeld, regionale samenwerking wordt bevorderd en barrières die de transitie naar een energieneutrale regio in de weg staan worden weggenomen.
- e. Partijen zullen een monitoringssysteem opzetten die de regionaal opgewekte en verbruikte energie per jaar inzichtelijk maakt. Deze data kan vervolgens getoetst worden aan de doelstelling van energieneutraliteit in 2050. Om dit te realiseren, is een regionaal vastgestelde monitorings-methode vereist. Partijen streven om aan te sluiten bij het werk dat gedaan wordt om de Klimaatmonitor van RVO te verbeteren, zodat deze Klimaatmonitor een basis kan zijn voor het monitoringssysteem van de Regio Hart van Brabant.
- f. De aangesloten gemeenten spannen zich in om binnen een jaar na ondertekening van de Regio Deal per gemeente een visie en afwegings- en toetsingskader voor grootschalige opwek op te stellen.

Artikel 3: Werkwijze

- a. De Regio Deal geeft uitvoering aan de RES HvB, zoals gepubliceerd in het laatste kwartaal van 2017. De werkwijze en acties die voortvloeien uit de Regio Deal, komen overeen met de ambities en doelen zoals beschreven in de RES HvB.
- b. De Regio Deal werkt vanuit het principe 'lokaal wat lokaal kan, regionaal bij meerwaarde'. De netwerkorganisatie (beschreven in Artikel 4, lid b) heeft kennis van de lokale initiatieven, volgt

nauwgezet de voortgang van regionale initiatieven en is nauw betrokken bij enkele regionale initiatieven. Deze driedeling wordt toegelicht in Artikel 3, lid c.

- c. In de Regio Deal wordt een onderscheid gemaakt tussen drie type initiatieven in de regio Hart van Brabant:

Type	Schaal	Consortium	Betrokkenheid Regio Deal
<u>Lokaal initiatief</u>	Lokaal	Individuele initiatiefnemer of samenwerking van een of meerdere partners	Laag: <ul style="list-style-type: none"> • Initiatief wordt gevolgd via MIS • Geen actieve ondersteuning vanuit Regio Deal benodigd
<u>Regionaal initiatief</u>	Regionaal (gemeente-overstijgend)	Samenwerking van een of meerdere partners	Gemiddeld: <ul style="list-style-type: none"> • Kwartiermaker legt regelmatig contact met betrokkenen • Geen actieve ondersteuning vanuit Regio Deal benodigd
<u>Regio Deal initiatief</u>	Regionaal (gemeente-overstijgend)	Samenwerking van een of meerdere partners	Groot: <ul style="list-style-type: none"> • Kwartiermaker legt regelmatig contact met betrokkenen • Een of meerdere Partijen is actief betrokken (of wil actief betrokken zijn) • Actieve ondersteuning vanuit Regio Deal, omdat a) bijdrage vanuit Regio Deal het initiatief significant kan versterken, b) het een strategisch belang dient of c) de netwerkorganisatie het initiatief zelf heeft geïnitieerd

- d. Bij de ondertekening van de Regio Deal zijn de initiatieven onderverdeeld naar de drie typen. Deze indeling staat niet vast en kan door de netwerkorganisatie worden gewijzigd. Immers, gedurende de looptijd van de Regio Deal zullen er projecten worden gestart, worden doorontwikkeld, worden afgerond en worden geannuleerd. Het proces om de indeling te wijzigen staat beschreven in Artikel 3, lid h.
- e. De initiatieven die bij ondertekening als 'Regio Deal initiatieven' zijn benoemd, staan beschreven in bijlage 5.
- f. Ieder initiatief in de regio Hart van Brabant wordt toegevoegd aan het Management Informatie Systeem (MIS), welke door MOED is ontwikkeld en – in samenwerking met de Kwartiermaker – wordt bijgehouden. Partijen kunnen hiervoor initiatieven aandragen. In het MIS worden projecten gecategoriseerd via dezelfde driedeling als beschreven in Artikel 3, lid c.
- g. De Kwartiermaker gebruikt het MIS om alle initiatieven te volgen. Daarnaast heeft de Kwartiermaker regelmatig contact met betrokkenen van 'Regionale initiatieven' en 'Regio Deal initiatieven'. Om te toetsen of (extra) inzet vanuit de netwerkorganisatie benodigd is om de voortgang te versnellen of de impact te vergroten.
- h. De voortgang van de 'Regionale initiatieven' en de 'Regio Deal initiatieven' staat bij ieder Kernteam overleg op de agenda. De Kwartiermaker informeert de Partijen over de stand van zaken. Bij het Kernteam overleg kan het type van een initiatief worden gewijzigd. Partijen kunnen hiervoor een verzoek aandragen, welke zij dienen te motiveren.
- i. Ieder 'Regionaal initiatief' wordt actief gevolgd door de netwerkorganisatie. Een 'Regionaal initiatief' functioneert goed zonder ondersteuning vanuit de Regio Deal, waardoor ondersteuning geen vereiste is. Indien nodig kan een initiatief wel worden ondersteund, waardoor een 'Regionaal initiatief' verwordt tot een 'Regio Deal initiatief'.

- j. Ieder 'Regio Deal initiatief' kent een of meerdere betrokken Partijen. Deze Partij of Partijen zijn verantwoordelijk voor het resultaat van de inzet binnen het beoogde tijdsframe. Zij werkt of werken hierbij samen met andere lokale, regionale, provinciale en/of nationale partners.
- k. De Kwartiermaker stimuleert en faciliteert de verantwoordelijke Partijen bij de uitvoering van de acties. Waarbij de Kwartiermaker ook de mogelijkheden tot regionale opschaling of een vervolgtraject inventariseert en – wanneer gewenst – probeert aan te jagen.

Artikel 4: Organisatie

- a. Met de ondertekening van deze Regio Deal wordt door de Partijen een netwerkorganisatie opgericht.
- b. Deze netwerkorganisatie bestaat uit een Kwartiermaker, een Kernteam en een Stuurgroep.
- c. Kwartiermaker:
 - De Kwartiermaker draagt zorg voor de uitvoering van de in de Regio Deal benoemde acties. Hij/zij stimuleert de Partijen hun acties uit te voeren, organiseert events en motiveert derden om bij te dragen aan de Regio Deal.
 - De Kwartiermaker rapporteert aan het Kernteam.
 - De Kwartiermaker informeert de Stuurgroep over de voortgang.
 - De functie-omschrijving van de Kwartiermaker is opgenomen als Bijlage 1.
- d. Kernteam:
 - Het Kernteam ziet toe op de dagelijkse uitvoering van de Regio Deal en fungeert als klankbord en samenwerkingspartner voor de Kwartiermaker.
 - De voortgang van de 'Regionale initiatieven' en de 'Regio Deal initiatieven' wordt bij ieder Kernteam overleg besproken.
 - Het Kernteam kan, in samenspraak met de Kwartiermaker, het type van een initiatief wijzigen. Kernteam-leden kunnen hiervoor een verzoek aandragen, welke zij dienen te motiveren.
 - Het Kernteam bestaat uit: Kwartiermaker, vertegenwoordiger Regio Hart van Brabant, vertegenwoordiger MOED, vertegenwoordiger Enpuls, vertegenwoordiger BOM en vertegenwoordiger Hart van Brabant Wind.
 - Het Kernteam komt maandelijks bijeen.
- e. Stuurgroep:
 - De Stuurgroep is ingesteld om te bewaken dat de acties en besluiten van de Kwartiermaker en het Kernteam bijdragen aan de koers van de Regio Deal en het behalen van de doelstellingen.
 - De Stuurgroep draagt bij aan het (politieke) draagvlak en bewustwording voor (acties uit) de Regio Deal.
 - De Stuurgroep ondersteunt het Kernteam bij (politiek) gevoelige trajecten.
 - De Stuurgroep wordt door de Kwartiermaker geïnformeerd over de voortgang.
 - De Stuurgroep beoordeelt de voortgang, zich daarbij baserend op informatie die wordt verschaft door de Kwartiermaker. Op basis van deze beoordeling kan de Stuurgroep tot de volgende acties overgaan:
 - Akkoord gaan met de acties en voortgang van het Kernteam;
 - Vrijblijvend advies geven over mogelijke acties van het Kernteam;
 - Als bepalend orgaan optreden wanneer Partijen binnen het Kernteam in conflict zijn over een te maken besluit;
 - Als bepalend orgaan optreden wanneer de Kwartiermaker en het Kernteam in conflict zijn over een te maken besluit;
 - Als bepalend orgaan een bindend besluit maken over het uitvoeren van bepaalde acties door het Kernteam, mits (1) doelstellingen of acties uit de Regio Deal niet gehaald dreigen te worden en mits (2) er consensus is binnen de Stuurgroep om over te gaan tot dergelijke bindende besluiten.

- De Stuurgroep bestaat uit: vertegenwoordiger Avans Hogeschool, vertegenwoordiger energiecoöperaties, vertegenwoordiger Enexis Holding NV, vertegenwoordiger Regio Hart van Brabant, vertegenwoordiger Stichting KIEN, vertegenwoordiger Provincie Noord-Brabant en vertegenwoordiger Waterschap De Dommel.
 - De Stuurgroep komt iedere zes weken bijeen.
 - De voorzitter van de Stuurgroep draagt zorg voor een locatie, het plannen van de vergaderingen en draagt zorg voor de notulen.
- f. De samenstelling van het Kernteam en de Stuurgroep is bekend bij ondertekening van de Regio Deal. De samenstelling is opgenomen als Bijlage 3. De Stuurgroep stelt zo snel mogelijk een Kwartiermaker aan.
- g. De positionering van de Regio Deal in het regionale ecosysteem en de governance structuur van de Regio Deal is gevat in twee figuren, welke zijn opgenomen als Bijlage 2.

Artikel 5: Financiering

- a. De capaciteitsinzet van de Partijen is opgenomen als Bijlage 4.
- b. De inzet van de Partijen wordt door de Partijen zelf gedekt.
- c. De Partijen zoeken gezamenlijk naar structurele financiering van de Kwartiermaker.

Artikel 6: Monitoring van voortgang

- a. De Stuurgroep is belast met de uitvoering van de Regio Deal en de monitoring van de voortgang.
- b. Jaarlijks rapporteert de Stuurgroep in een kort verslag over de uitvoering van de Regio Deal. Het verslag wordt op de website van de RES HvB openbaar gemaakt. De resultaten worden actief met de regionale actoren gedeeld.
- c. De rapportage van de Stuurgroep bevat een overzicht van de inspanningen van het Kernteam en de Kwartiermaker, de projecten die vanuit de Regio Deal zijn georganiseerd en de lessen die met die inspanningen en projecten zijn geleerd. De inspanningen worden vergeleken met de kwantitatieve gegevens uit de jaarlijkse Klimaatmonitor van de Rijksoverheid.

V Slotbepalingen

Artikel 7. Uitvoering in overeenstemming met het Unierecht

- a. De afspraken van deze deal zullen in overeenstemming met het recht van de Europese Unie worden uitgevoerd, in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technisch normen en voorschrijven.

Artikel 8. Bijlagen

- a. De Bijlagen bij deze Regio Deal maken integraal onderdeel uit van deze Regio Deal.

Artikel 9. Wijzigingen

- a. Elke Partij kan een verzoek indienen om de Regio Deal te wijzigen. Een Partij maakt haar verzoek tot wijziging schriftelijk bekend aan de Stuurgroep.
- b. De wijziging wordt besproken bij het eerstvolgende Stuurgroep overleg nadat een Partij haar verzoek tot wijziging schriftelijk heeft medegedeeld.
- c. De wijziging behoeft de instemming van de Stuurgroep.
- d. De wijziging en de verklaring tot instemming worden in afschrift als Bijlage aan de Regio Deal gehecht.

Artikel 10. Evaluatie

- a. Het Kernteam zal de uitvoering en werking van deze Regio Deal jaarlijks evalueren.
- b. Een verslag daarvan wordt zo spoedig mogelijk aan de Stuurgroep verstrekt.

Artikel 11. Toetreding van nieuwe partijen

- a. Er kunnen nieuwe partijen toetreden tot deze Regio Deal voor zover dit directe meerwaarde heeft voor het versnellen van de overgang naar een energieneutraal Hart van Brabant en aansluit bij de werkwijze van de Regio Deal.
- b. Een nieuwe partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan de Stuurgroep. Zodra de Stuurgroep heeft ingestemd met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Regio Deal en gelden voor die Partij de voor haar uit de Regio Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
- c. Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden als Bijlage aan de Regio Deal gehecht.

Artikel 12. Opzegging

- a. Elke Partij kan deze Regio Deal met inachtneming van een opzegtermijn van 6 maanden en met instemming van de overige Partijen schriftelijk opzeggen.

Artikel 13. Nakoming

- a. Partijen komen overeen dat de nakoming van de Regio Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

Artikel 14. Inwerkingtreding

- a. Deze Regio Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en loopt tot de ambitie van energieneutraliteit is bereikt. Partijen nemen de uitvoering van alle in deze Regio Deal genoemde afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 15. Openbaarmaking

- a. Deze Regio Deal zal openbaar worden gemaakt, onder andere op websites van de Partijen, zodat navolging hiervan kan worden bevorderd.

Aldus overeengekomen en ondertekend te Waalwijk op 20 maart 2018

Gemeentelijk Samenwerkingsverband Hart van Brabant, Jan van Groos

Gemeente Dongen, Bea van Beers

Gemeente Gilze en Rijen, Ariane Zwarts

Gemeente Goirle, Harry van de Ven

Gemeente Heusden, Mart van der Poel

Gemeente Hilvarenbeek, Jan van de Wiel

Gemeente Loon op Zand, Gerard Bruijniks

Gemeente Oisterwijk, Sjef Verhoeven

Gemeente Tilburg, Berend de Vries

Gemeente Waalwijk, Jan van Groos

Midden Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij voor Energie en Duurzaamheid (MOED), Herman Gels

Enpuls B.V., Henk Visser

Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding N.V., Dr. J.J. Pelle, bij volmacht aan dhr. H.P. de Kool

Hart van Brabant Wind U.A., Jos Römgers

T-Wind, Peter Beijer

Bijlage 1

Functie-omschrijving Kwartiermaker

Missie van de Kwartiermaker

De Kwartiermaker bewaakt de uitvoering van de in de Regio Deal benoemde acties. De Kwartiermaker stimuleert de Partijen hun acties uit te voeren, organiseert events en motiveert derden om bij te dragen aan de Regio Deal. Als onafhankelijke procesmanager is de Kwartiermaker de verbindende schakel tussen de Stuurgroep en het Kernteam. De Kwartiermaker draagt er zorg voor dat het Kernteam acteert naar de doelen van de Regio Deal en zorgt voor verantwoording naar de Stuurgroep. De Kwartiermaker borgt de continuïteit en samenhang in de acties van de Stuurgroep, het Kernteam en de Regio Deal als geheel.

Bevoegdheden van de Kwartiermaker

De Kwartiermaker valt formeel onder de Stuurgroep. De Kwartiermaker is bevoegd om te handelen namens het Kernteam en Stuurgroep, wanneer dit aansluit bij de doelen en acties in de Regio Deal. Dit doet de Kwartiermaker door acties aan te jagen, te faciliteren en Partijen op hun eigenaarschap te wijzen.

Taken en verantwoordelijkheden van de Kwartiermaker

De Kwartiermaker zorgt voor continuïteit in de acties van het Kernteam en de Stuurgroep.

Voor het Kernteam houdt dit in dat de Kwartiermaker:

- Kernteam overleggen organiseert en deze voorzigt;
- controleert of leden van het Kernteam hun beloften en verplichtingen nakomen;
- het Kernteam bij externe gelegenheden vertegenwoordigt;
- de adviezen en besluiten van de Stuurgroep overbrengt naar het Kernteam.

Voor de Stuurgroep houdt dit in dat de Kwartiermaker:

- voor ieder Stuurgroep overleg verslag uitbrengt van de acties en voortgang;
- aan de Stuurgroep rapporteert wanneer hij buiten bepaalde kaders acteert of gaat acteren. De Stuurgroep kan dan – wanneer nodig – besluiten om de Kwartiermaker bij te sturen of advies te geven.

Overig

- De functie van Kwartiermaker behelst circa 0,6 FTE.

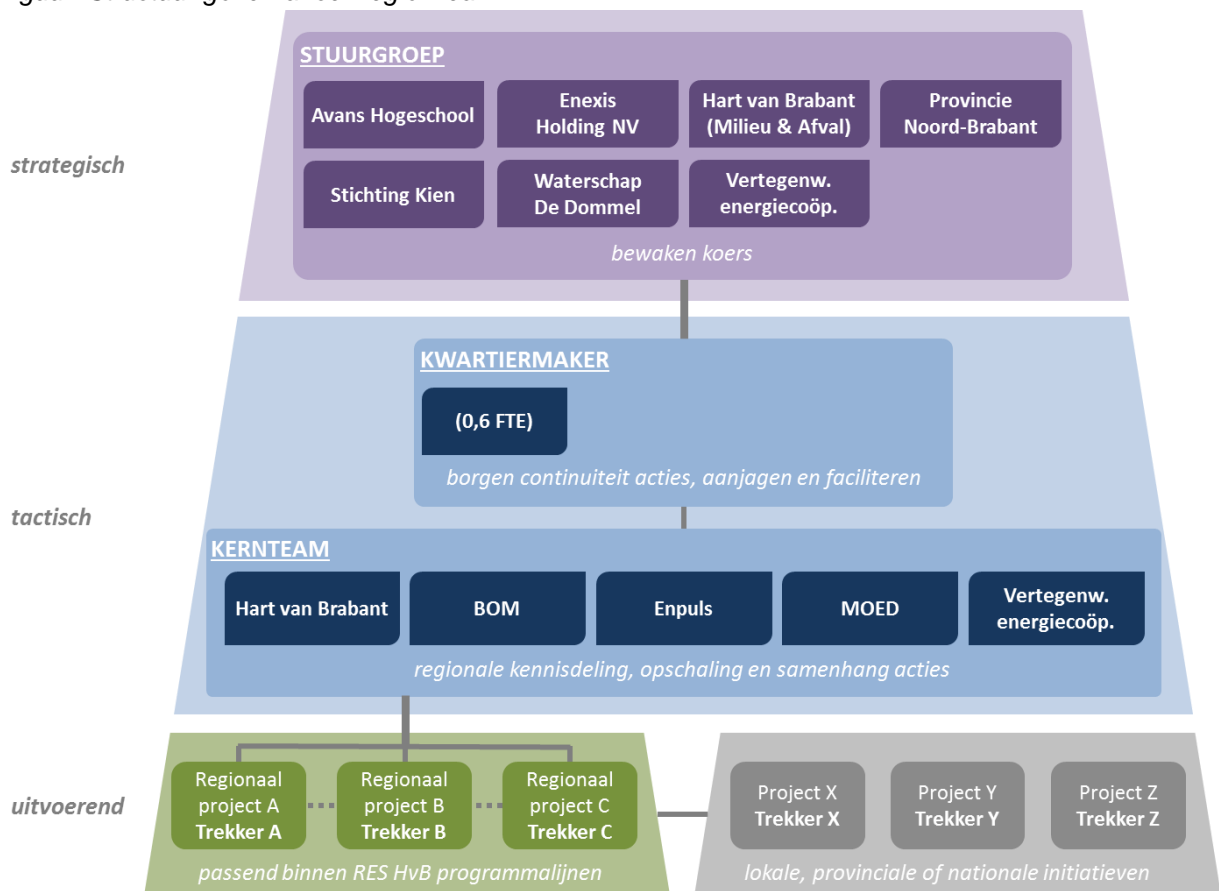
Bijlage 2

Figuren

Figuur: Positionering Regio Deal in regionale ecosysteem

Figuur: Structuur governance Regio Deal

Bijlage 3

Samenstelling Stuurgroep en Kernteam

Samenstelling Stuurgroep:

- Nies Rijnders (Avans Hogeschool – namens onderwijspartijen in Hart van Brabant)
- Bert Branderhorst (ECLoZ – namens energiecoöperaties)
- Jos Lemmens (Enexis Holding NV)
- Jan van Groos (Hart van Brabant: Portefeuillehoudersoverleg Milieu & Afval)
- René van Loon (Stichting Kien)
- Eltjo Kugel (Provincie Noord-Brabant)
- Richard Moerman (Waterschap De Dommel)

Samenstelling Kernteam:

- Paul van Dijk (Gemeentelijk Samenwerkingsverband Hart van Brabant)
- Harmen de Kool (BOM)
- Leon Piepers (Enpuls)
- Herman Gels (MOED)
- Jos Römgens (Hart van Brabant Wind U.A. – namens energiecoöperaties)

Bijlage 4

Kosten en financiering

Tabel: Kosten en financiering Regio Deal per jaar

Actor	Kosten				Financiering	
	Uurtarief (in €)	FTE	Uren	Kosten (in €)	% kosten gedekt (bv. uit eigen middelen)	Nog te verkrijgen financiering (in €)
Kwartiermaker						
Onbekend	100	0,6	1.123,2	112.320	0	112.320
Kernteam						
BOM	100	0,5	936,0	93.600	100	0
Enpuls	100	0,5	936,0	93.600	100	0
Hart van Brabant	100	0,5	936,0	93.600	100	0
MOED	100	0,5	936,0	93.600	100	0
Totaal		2,6		486.720		112.320

Bijlage 5

Regio Deal initiatieven bij ondertekening Regio Deal.

A58 Energiecorridor

- Snelweg als energiecorridor die in potentie in 10 à 15% van de Brabantse energiebehoefte kan voorzien.
- Verantwoordelijke partij: Intentie overeenkomst getekend door Hart van Brabant, Metropoolregio Eindhoven, Gemeente Breda, Enpuls/Enexis en RWS.
- Samenwerkingspartners: MOED voor begeleiding onderzoek en schrijven programma, Tauw als partij die onderzoek uitvoert.
- Wanneer: onderzoek gereed in Q1 2018, realisatie projecten in 2019.

Spinderwind Tilburg

- Vier windmolens en een schaalbaar organisatie- en financieringsmodel. Elektriciteit voor 7.000 huishoudens.
- Verantwoordelijke partij: Spinderwind BV.
- Samenwerkingspartners: BOM, Hart van Brabant Wind, T-Wind.
- Wanneer: Financial close Q3, realisatie 2018/begin 2019.

Warmtenet Waalwijk-Heusden

- Open warmtenetwerk vanuit industrieterrein Haven in Waalwijk, met mogelijke uitbreiding richting Heusden en de daar aanwezige glastuinbouw.
- Verantwoordelijke partij: Stichting Waalwijk CO2 vrij.
- Samenwerkingspartners: Beide gemeenten.
- Wanneer: onderzoek gereed in 2018.

Zonnepark Tichelrijt Dongen

- 10 MW zonne-energie, van en voor Dongen. Hart van Brabant pilot voor grootschalige opwek van zonne-energie.
- Verantwoordelijke partij: BOM en Gemeente Dongen (samenwerking in Project BV).
- Samenwerkingspartners: MOED en Energie Dongen.
- Wanneer: Realisatie in 2019.

Verduurzaming en grootschalige opwek Hilvarenbeek/Goirle

- Breed programma met scholen, sportaccommodaties en grootschalige opwek van wind- en zonne-energie.
- Verantwoordelijke partij: Beide gemeenten en de energiecoöperaties (Duurzaam Riel/Goirle en Hilverstroom) nemen initiatief.
- Samenwerkingspartners: MOED partner in de initiatieffase.
- Wanneer: onderzoek gereed in 2018.